

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 24 Mayıs 2016
Sayı: 950

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Rehber Köpekler Hakkında Kanun Teklifim gerekçesiyle ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 24.05.2016

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Laişleri			
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler			
Tarih:	10 Haziran 2016		E.No: 21489	
Ysm. Üzm.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn. Sek. Yrd.	Gen. Sek.
MA	ZE	K.T.	MA	MUH
TBMM BAŞKANI	İK.			

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
31 Mayıs 2016
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
31 Mayıs 2016
No: 54831

GEREKÇE

Türkiye’de engelli nüfusu toplam nüfusun içinde %12,5 dir. Aileleriyle beraber dikkate alındığında ise 20 milyonu geçen bir nüfustan bahsetmek mümkündür. Engelli nüfusun bu kadar yoğun olduğu ülkemizde ne yazık ki engellilerin topluma adaptasyonu, eğitimi, ulaşımı, rehabilitasyonu gibi birçok hususta Dünya’daki eşdeğerimiz sayılabilecek ülkelerin çok gerisinde olduğumuzu söylemek mümkündür. Özellikle üyesi olmaya çalıştığımız Avrupa Birliği Ülkelerinde geliştirilen uygulamalar, engelli teknolojileri, engellilerin sosyal yaşama ve iş hayatına katılımını kolaylaştırıcı yeniliklerin maalesef birçoğu hala Ülkemizde uygulanmamaktadır. Kimi zaman gerekli yasal düzenleme bulunmadığından, kimi zamansa yasal düzenleme bulunduğu halde bizzat uygulayıcıları olan Kamu Kurumları başta olmak üzere idareler tarafından alınmayan tedbirler nedeniyle, engelli bireylerin yaşamsal sorunları katlanarak devam etmektedir.

2007 yılında BM Engelli Hakları Komitesi tarafından imzaya açılan ve 3/12/2008 tarihinde Ülke olarak bizim de taraf devlet olarak onaylamış olduğumuz BM Engelli Hakları Sözleşmesi’nin yükümlülüklerle ilişkin 4. Maddesinde şöyle denilmektedir: “Taraf Devletler...engelliliğe dayalı herhangi bir ayrımcılık yapılmaksızın bütün engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinin tam olarak hayata geçirilmesini sağlama ve hak ve özgürlükleri güçlendirme sorumluluğu altındadır. Standartlar ve kılavuz ilkelerin geliştirilmesinde evrensel tasarımdan yararlanılması ve engellilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere evrensel olarak tasarlanmış ve mümkün olduğu ölçüde asgari değişikliği ve az maliyeti gerektiren ürünlerin, hizmetlerin, ekipmanın ve tesislerin araştırılmasını, geliştirilmesini, mevcudiyetini ve kullanılabilirliğini sağlamayı veya desteklemeyi taahhüt eder.”

Bir çok ülkede engellilere eşlik eden "destek köpekleri" engelleri bulunan kişilerin yaşam kalitelerini ve bağımsız hareket edebilme yeteneklerini artırmaktadırlar. Özellikle görme ve işitme engellilerin yararlanmaları için köpeklere kılavuzluk eğitimi verilmesi uzun yıllardan bu yana bilinmektedir. Son zamanlarda fiziksel engeli veya ruhsal sorunu olan kişiler için

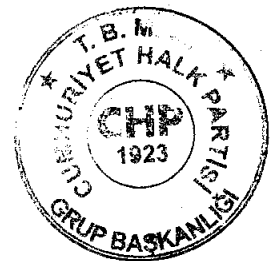
destek vermek üzere köpek eğitimi yaygınlaşmaktadır. Bir çok ülkede destek köpeklerinin tüm kamu binalarına girmelerine ve tüm ulaşım araçlarına binmelerine izin verilmektedir.

Görme ya da işitme engeli bulunan kişilere refakat eden yardımcı köpekler, engelli kişiye kılavuzluk etmenin dışında, çevreden gelebilecek tehlikelere karşı da koruma görevi görmektedir. Aynı zamanda engelli bireye, işe, okula, hastaneye, sosyal yaşam alanlarına ulaşım ve erişimlerinde başka bir bireyin yardımına ihtiyaç duymaksızın bağımsız hareket edebilme kabiliyeti kazandırmaktadır.

Görme veya işitme engeli dışında engelleri olan kişilerin kullanımı için özel olarak eğitilen hizmet köpekleri, akülü veya manüel tekerlekli sandalye kullanan, denge sorunu yaşayan, otizmli, hastalık nöbeti uyarısı veya müdahalesi ihtiyacı olan veya diğer tıbbi sorunları ile ilgili uyarılması gereken kişilere de yardım etmektedirler.

Görme engelliler için Ülkemizde de birçok büyük şehirde yapılmış olan hissedilebilir yüzeyli yaya yolları, oldukça yüksek maliyetlerle yapılmasına rağmen aslında kullananlara çok da fayda sağlamadığı ortadadır. Çok daha düşük maliyetli olan "Rehber Köpekler" in eğitimi ve engellilerin bağımsız hareketlerini kolaylaştıracağı dünyanın birçok ülkesinde denenmiş ve sonuç alınmıştır.

Destek köpeklerinden yararlanan kişiler ayrıca yalnızlıklarından da kurtuldukları için bu köpeklerin varlığından psikolojik olarak olumlu etkilenmektedirler.

REHBER KÖPEKLER HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Amaç

Bu Kanun'un amacı, engelli bireylere yönelik fırsat eşitliği, tam katılım, bağımsız yaşama imkanı ve ekonomik olarak kendine yetebilmelerini sağlamak için gerekli araç ve tedbirleri düzenlemektir. Görme engelli, işitme engelli ya da başka türlü engelleri bulunan kişilerin, sosyal ve ekonomik yaşama tamamen katılmalarını ve kazanç getiren işlerde çalışmalarını teşvik etmek için, yardımcı olarak rehber köpeklerin kullanımının sağlanması yönünde gerekli yasal düzenlemenin yapılmasıdır.

MADDE 2- Tanımlar

İçerik açısından başka bir şey kastedilmemiş ise, bu kısımda kullanıldığı şekliyle:

1- **“Refakatçi Köpek”** bir Rehber Köpek, Yardımcı Köpek veya Hizmet Köpeği olarak eğitilmiş ya da eğitilmekte olan köpek anlamına gelir. Bu terimlerin daha ayrıntılı açıklaması şu şekildedir:

- a) **“Rehber Köpek”** belirli bir görme engeli bulunan kişiye yardımcı olması için eğitilmiş ya da eğitilmekte olan köpek,
- b) **“Yardımcı Köpek”** belirli bir işitsel engeli bulunan kişiye yardımcı olması için eğitilmiş ya da eğitilmekte olan köpek,
- c) **“Hizmet Köpeği”** görme ya da işitsel engeller dışında bir engeli bulunan kişiye yardımcı olması için eğitilmiş ya da eğitilen köpek anlamına gelir.

2- **“Umumi Konaklama Yerleri”:**

- a. Beş ya da daha az odası bulunan binaların içinde bulunan ve mülk sahibinin ikamet ettiği yer olarak kullanılan yerler hariç olmak üzere Misafirhane, otel, motel ya da diğer konaklama yerleri;
- b. Herhangi bir ticarethane dahilinde bulunanlar da dahil olmak üzere; restoran, bar, kafeterya, yemek odası, ufak restoran, büfe, veya yiyecek ya da içecek servisi yapan diğer yerler;
- c. Benzin istasyonu ya da garaj;
- d. Sinema salonu, tiyatro, bilardo salonu, buz pateni pisti, yüzme havuzu, konser salonu, spor sahası, stadyum, eğlence

ve rekreasyon parkı, fuar ya da diğer sergi ve eğlence alanları;

- e. Oditoryum, kongre merkezi, amfi ya da diğer genel toplantı alanları;
- f. Fırın, market, kıyafet mağazası, hırdavatçı, alışveriş merkez, ya da diğer ticari mekanlar;
- g. Kuru temizlemeci, banka, kuaför, güzellik salonu, seyahat hizmeti, ayakkabı onarım hizmeti, muhasebe ya da hukuk ofisi, eczane, sigorta ofisi, bir sağlık hizmeti uzmanının mesleki ofisi, klinik, dispanser, hastane, ya da diğer hizmet mekanları;
- h. Terminal, depo, ya da belirli bir toplu taşıma hizmeti için kullanılan diğer istasyonlar;
- i. Müze, kütüphane, galeri ya da diğer umumi sergi ya da koleksiyon alanları;
- j. Park, hayvanat bahçesi, ya da diğer rekreasyon alanları;
- k. İlk ve orta okul, üniversite, yüksek okul ya da diğer eğitim merkezleri;
- l. Gündüz bakım evi, yaşlı bakım evleri, evsiz sığınağı, aşevi, ya da diğer sosyal hizmet merkezleri;
- m. Spor salonu, kaplıca, bowling pisti, golf sahası, veya diğer egzersiz veya rekreasyon alanları;
- n. Umuma açık olan diğer alanlar.
- o. Yukarıda belirtilen alanları içeren ya da bunlar dahilinde bulunan herhangi bir mekan.

3- **“Konaklama Alanları”** bir ya da birden fazla kişinin kullandığı ya da kullanması amaçlanan ve kullanımı için tasarlanan ev, konut ya da uyuma yeri olarak kullanılan ancak üyelerinin ücret karşılığında birden fazla odasını kiraladığı ya da döşediği herhangi bir mülk ya da kısımlarını ifade eder.

4- **“Engelli Birey”** görme engelli, işitme güçlüğü yaşayan ya da diğer engelli kişileri içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan 5378 sayılı Engelli Hakları Kanunu’nda tanımlanan kişileri ifade eder.

MADDE 3- Umumi yerlerin ve hizmetlerin kullanımı hakkı

Görme engelli, işitme engelli ya da diğer türlü engelleri bulunan “Engelli Birey”, bu hizmet için herhangi bir ilave ödeme yapmak zorunda olmaksızın özellikle bu kişi için eğitilmiş olan bir rehber köpeğin caddelerde, otobanlarda, kamu binalarında, kamu hizmet ve mekanlarında ve diğer kamusal alanlarda kendisine eşlik etmesi hakkına sahiptir.

MADDE 4- Umumi konaklama noktalarına yönelik tam ve eşit erişim hakkı

Görme engelli, işitme engelli ya da diğer türlü engelleri bulunan “Engelli Birey”, bu hizmet için herhangi bir ilave ödeme yapmak zorunda olmaksızın özellikle bu kişi için eğitilmiş olan bir rehber köpeğin herhangi bir umumi konaklama alanında kendisine eşlik etmesi hakkına sahiptir.

MADDE 5- Ulaşım tam ve eşit erişim hakkı

1. Motorlu araçlar, taksiler, uçaklar, trenler, otobüsler, sokak araçları, deniz ulaşım araçları ve diğer taşıma yöntemleriyle ulaşım sağlayanlar dahil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti’nde faaliyet gösteren yolcu taşıma veya diğer toplu ulaşım firmalarının, yardımcı köpek refakatinde seyahat etmeleri nedeniyle “Engelli bireylere” hizmet sunmayı reddedemez veya bu tür refakatçi köpek için ekstra ücret talep edemezler.
2. Görme engelli, işitme engelli veya başka türlü engeli olan her birey, motorlu araçlar, taksiler, uçaklar, trenler, otobüsler, sokak araçları, tekneler, otobüsler veya diğer taşıma yöntemleriyle ulaşım sağlayanlar dahil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti’nde faaliyet gösteren yolcu taşıma veya diğer toplu ulaşım araçlarında, yardımcı bir köpek refakatinde seyahat etme hakkı vardır ve bu köpek için de ek bir ücret alınmaz.

MADDE 6- Tam ve eşit konut yerleşim hakkı

- 1- Ev sahipleri, kiralanacak konutun müstakbel kiracısının yardımcı köpek ile birlikte kalması halinde konutunu kiralamayı veya kiraya vermeyi reddedemez.
- 2- Barınma imkanı sunan yerler, “Engelli bireylerin” ilgili kişi tarafından özel olarak eğitilmiş veya eğitilen refakatçi köpek eşliğinde ve Refakatçi köpek için ilave bir ücret ödemek zorunda kalmaksızın ikamet edebilmelerine yönelik olarak gerekli fiziki düzenlemeleri yapmak zorundadır.

- 3- Ev sahipleri, köpeğin refakatçi köpek olduğuna dair kanıtlayıcı belge talebinde bulunabilir. Engelli bireyin engelliliğini gösterir kimlik kartı veya hakem hastane tarafından verilmiş engel durumunu belirten rapor yasal belge olarak kabul edilir.

MADDE 7- İstihdam alanlarına tam ve eşit erişim hakkı

Her hangi bir işverenin, doğrudan veya dolaylı bir biçimde, engelli bireylerin refakatçi köpeğini işyerine getirmesine herhangi bir şekilde kısıtlama getiremez.

MADDE 8- Refakatçi Köpeğin yol açtığı hasarlarda yükümlülük

1- Refakatçi köpeğin sahibi, ortak barınma alanları, toplu ulaşım, ortak yolcu taşıma araçları, konutlar ve işyerleri dahil olmak üzere kişiler, mallar veya tesisler üzerinde refakatçi köpeklerin yol açacağı hasarlardan yegâne sorumlu olacaktır.

2-Görme engelli, işitme engelli veya başka türlü engelleri bulunan ve refakatçi köpekten faydalanan "Engelli Bireyler", köpeğinin uygun bir şekilde bağlanmasını veya tasmalı halde bulundurulmasını sağlayacak ve görme engelli, işitme engelli veya başka türlü engelleri bulunan "engelli bireylerin" köpeği uygun bir şekilde bağlamaması veya tasmalı olarak tutmaması neticesinde köpek tarafından yaralanan kişiler, hayvanların neden olduğu yaralanmaların tazmininde dava konusu diğer sebepler için uygulanmakta olan aynı mevzuat gereğince yetkili mahkemelerde bu gerekçeyle dava açma hakkına sahip olacaktır.

MADDE 9- Lisanslandırma—muafiyet

Refakatçi köpeğin veya refakatçi köpek olmak üzere yetiştirilmekte olan köpeğin sahibi, Türkiye Cumhuriyeti veya yerel yönetimlerin normalde uyguladıkları lisanslandırma ücretlerinden veya harçlarından muaf olacaklardır.

MADDE 10- İhlaller

1. Her hangi bir kişi, firma veya kuruluşun veya her hangi bir kişi, firma veya kuruluşun temsilcisinin:

- a) Kişilerin, bu kanunla teminat altına alınmış haklarının veya ayrıcalıklarının her hangi birisini kısıtlamaları, reddetmeleri veya mahrum etmeleri veya kısıtlamaya, reddetmeye veya mahrum etmeye teşebbüs etmesi;

- b) Her hangi bir kişiyi, bu kanunla teminat altına alınmış hakların veya ayrıcalıkların her hangi birisine müdahale etmesi için tehdit etmesi, korkutması, zorlaması veya tehdit etmeye, korkutmaya, zorlamaya teşebbüs etmesi;
- c) Her hangi bir kişiyi, bu kanunla teminat altına alınmış hakların veya ayrıcalıkların her hangi birisini kullandığı veya kullanmaya teşebbüs ettiği için cezalandırması veya cezalandırmaya teşebbüs etmesi;
- d) Refakatçi köpeğe veya eğitim alan refakatçi köpeğe müdahale etmesi;
- e) Başka bir köpeğin, refakatçi köpeğe veya eğitim alan refakatçi köpeği yaralamasına izin verilmesi.

MADDE 11- Yaptırım.

Bu kanunda yer alan her hangi bir hükmü ihlal eden kişiler veya kamu ya da özel sektör kuruluşları; hak ihlalinin olduğu veya müdafinin/davalının ikamet ettiği yerleşim biriminin mahkemesinde görülecek hukuk davası ile hakları çiğnenen kişinin fiili ve manevi zararlarını tazmin etmekle yükümlüdürler.

MADDE 12- Beyaz baston kullanan veya Refakatçi Köpekten faydalanan bir yayaya yaklaşan motorlu araç sürücülerine yönelik önlem

Beyaz renkli (kırmızı uçlu veya uçsuz) bir baston kullanan tam veya kısmi görme engelli bir yayaya veya Refakatçi Köpekten yararlanan görme engelli, işitme engelli veya başka türlü engeli bulunan bir yayaya yaklaşan araç sürücüsü, bu tür yayalara zarar vermektan kaçınmak için gerekli tüm tedbirleri alacaktır. Bu tür tedbirleri almayan sürücüler, bu tür yayalara ve/veya yayanın Refakatçi Köpeğine verecekleri her türlü zararın tazmin edilmesinden yükümlü olacaklardır.

MADDE 13- Bu kanunun yayımından önce yürürlükte olan diğer Kanunlardaki ilgili hükümlerle bu kanun hükümlerinin çelişmesi halinde; bu Kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 14- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

